
कविकुलगुरु - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

श्री॥

श्रीगणेशाय नमः

[illegible]

Acc. No. 2924 M-1767

Title – बिल्हणचरितम्. (अपूर्ण ?)

Author – ?

Date – ?

Subject – काव्य.

folio – 5

Xerox – 10

२८

नैवास्तिप्रविरतिकुरंगुदसफले॥१०॥ नैवव्याकरणज्ञमेवपितरं नभ्रातरं तार्किकं दूरात्संकुचितेवगच्छतिपुनः
चंडालवत्छांदसं॥ मीमांसानिपुणं नपुंसकमितिख्यातानिरस्यादरात्काव्यालंकरणज्ञमेवकविताकांताव्र
णीतेस्वयं॥११॥ रसामोक्षकारणनिपुणं सर्वकाव्यभिचक्षणो॥ छंदोनाटकलक्षतः कोवाकविरुदार्यतां॥१२॥ मल्ल
णोविल्हणश्चेतिविघेतस्यसुतोकवी॥ तत्रापिबिल्हणोनामकविराट्कथ्यतेबुधैः॥१३॥ व्यासः इवभारतस्तुर्वस
नसमर्थः पुष्पंचसन्मल्लिकाख्यानुष्कः कुसुमायुधः परिमलः कस्तूरिकागंधवत्॥ धामीतर्वरसोऽयलो
प्रियतमस्यो काननेधैर्यो वनेमार्गः रसोकरएव पंचमल्लयामीतिकविबिल्हणः॥१४॥ अद्यपूर्वोनास्मा
भिः कुमारस्तेनैवपरिरतिः॥ आनयध्वं तमित्युक्तेसमयातत्रबिल्हणः॥१४॥ आयस्यसौबिल्हणोनामध्येयः कवि
सुधर्मांभस्सभांतरा कोरदोसुरेद्रस्यपयथा॥ शोभेजगौतथाशीर्वचनंमहीपतेः॥१५॥ विद्वद्वरात्शिरोमणेसुखमहासौ
ख्यप्रसादात्तवप्रीसारव्योपिसमीरिवककथितानास्मिन्नभिरात्माकित्ताकूर्यंचेतिनिरूपितेनरपतौयत्कालमास्मिन्पुरेस
द्विद्याव्यसनेनकालमनयत्सम्यक्सदृष्टवान्॥१६॥ तदानेरेशाः कविपुंगवाय स्वकंठहारादिसमस्तभूषाः दुकूलवस्त्रो

एतं विमेति॥

द्रविणयथेष्टं दत्त्वो चित्तं प्रेषितवान्सखे रुद्रस्य ॥१७॥ आकारेण मदनस्तास्याप्यरत्न नाचातुर्ये शुक्रो गुरुः। सौभाग्ये च दक्षसुतेव
सन्निताते दृष्टवत्याः स्त्रियः स्वप्राणेश्वरसंगमसुखतरत्वक्षानजीवितहोत्तस्यां कृ क्रियते नयातनयाभ्यासः कृत्स्ना
वधं ॥१८॥ धरणीकल्पवृक्षस्य तस्य तारुण्यमञ्जरी। आकर्षत्यायताक्षीणां मनः कुरणषट्पदान् ॥१९॥ एवं ब्रुवति रत्नेन्द्रे प्रष्टा
नोन्तरमब्रवीत् ॥ तथापि शास्त्राभ्यासोऽस्या विधेयो नस्पसंनिधौ ॥२०॥ एवं विधाने को पश्चिमद्वीपे सरसः कविः ॥ किं
कुर्मः कपटोपायः कृष्यतां नीतिकोविदाः ॥२१॥ भवद्भिस्तात मे वेदे दैवे रवविचार्यताम् ॥ तस्योपायस्तथाप्यस्त्या पूर्वमु
दीर्यतां ॥२२॥ तथाप्यत्राह दुहितास्मि नाम्ना सुखावत्योकं कुरुते कुमारी ॥ न विलक्षणः कुष्ठशरीरदर्शनं कुर्याच्च दोषापीति मयाश्रु
तं विभो ॥२३॥ पुत्री कुष्ठगतेति विश्रुणक्वेरा च क्षतस्याः वृष्णिर्जीतयं प्रतिपादस्वनितरां श्रुत्वा तद्वचनं ॥ लोकश्याविति
योल्पतत्वस्य सुवयो मे ध्येत्वम्॥ चौरैर्बध्वा कादम्बदास्यामि तद्दिदं सम्भ्यस्यतामुच्यतां ॥२४॥ यद्युक्तं भवतामत्रि तत्त्वे
वाक्रियतां मया ॥ तस्तु सकाकारयमास कुमारी कोमलाकृति ॥२५॥ आगत्य सामन्तप्रथमः सत्रदेव तामन्त्यानिशाया पितुरुत्तिके स्थि
ताम् ॥ तां वीक्ष्य शास्त्रश्रवणं विधेयं त्वयाभवत्विवद्धुकुमारी ॥२६॥ जात्यन्धको बुधश्रेष्ठो विन्नणाख्योस्ति मञ्जुके ॥

तस्यां केऽभिप्रयत्नात्सर्वा कलाभ्यासो यथा स्थितः ॥२८॥ किमर्थमित्यमुखं न परूपामीति मंत्रा तत्पायेषु वयोमध्ये कांडदास्यामियकृवेतरः ॥२९॥ कंरूपंगी
कार्येति तां ततः याभाहूय विलक्षणं कविं कुरु गतामसुत्रिसंबैकाध्यापिता कार्या ॥३०॥ साधूक्तं नृपश्रेष्ठ रक्ष दापिनालो किं कुरु रोगिमुखे ब्रामपिति
कृपितेषु वयोमध्ये दासयामियवनिकां बध्वा ॥३१॥ स्वामिन् त्वयैव निर्बंधे कृते किंतु परोक्षतः पश्यतु यः श्रुत्वा विषादास्यामि रूपितात् ॥३२॥
तीरितं वचः श्रुत्वा प्रेषयामास विलक्षणं मंत्रिनिशाठ्योपायः साध्वहृदि पश्यन् ॥३३॥ ततस्तमाहूय निमित्तको विदेश्य हृतं मालोक्य
कुंभकर्णपदं चिरव्युगेहं बहुचित्रचित्रितं [illegible]ः काण्डश्रवध्वा ॥३४॥ तत्रागत्य नराधिपः कुमुदिने मंत्रीपार्श्वे सद्ध्वा नृपदासस्य सुता च विलक्ष
णं कविं दृष्ट्वा समानीय वै वाग्देवीं परिपूज्य प्रथमतः स्तुत्वा तु रामायणप्रारंभं कृतवान्स विलक्षणः कवितस्यै कृत्वानुग्रहः ॥३५॥ ततस्तु राज्ञा
सर्वेषां बुधानां वस्तुवाहनं वाचापयमुच्यितेदलास्पष्टरूप्रारंभणोत्ततः ॥३६॥ तत्रानयोर्नरपाल वैरभोजनं चताडालयेस्त्वशय्यानासनं संकृती
श्रावक्ष्यामितं प्रतिदिनं कुरुताभ्यां शास्त्राभ्यासं निकेतनमागादिति संप्रवक्ष्ये ॥३७॥ तदादि विलक्षणाक कविः सर्वशास्त्राणि सर्वदारूप
यत्नगाहोद्यतात्पलो रूरवारवं ॥३८॥ नानालंकारबोधेन नवरससमन्वितो भारसंभारपुत्रिकाध्येनाः नार्थशास्त्रेषु सुज्ञमनरचयपतेनाट
केषु प्रशस्ता। [illegible]च्छंदोऽपिपारे बहुरुवाविषये कामदेवकामशास्त्रे प्रौढासीद्विलक्षणादप्यधिकमतियुता राजपुत्र्यपि विद्याः ॥३९॥
अन्येद्युः कदा कामसरायाभूतो वसन्तकाले वरपौर्णमास्यां प्रकाशितायेन [illegible] दिग्गतारा[illegible] राजा दयोभूत्किरणैः स्वकीयैः ॥४०॥

ग्रंथानः

[illegible]॥ इत्येव मुदितं चंद्रं दृष्ट्वा कवि रचणं [illegible] निरगील्लव यौ [illegible] निर्ज्ञैतव्हस्पति ॥४१॥ मास्ना राचनिः [illegible] दृष्ट्वा [illegible]
दिता। यामिनी [illegible] कुंडले [illegible] मंडले ॥४२॥ इंदु कुमुदभेदन [illegible] मा [illegible] तिमिरचोरणे [illegible]
नीमारणं। समुके सम्मि सुंदरा [illegible] दपकुपरादें [illegible] पुर [illegible] ना [illegible] कुंडले मंडले ॥४३॥ [illegible]
[illegible] नामनः [illegible] लयनं [illegible] लयान [illegible] लयना [illegible] निमीलयं [illegible]
[illegible] मानं समु [illegible] लयन [illegible] लयान् तमः [illegible] पल्लयन् इंदुः समु [illegible] ॥४४॥ [illegible] तालु [illegible]
णारव्यः [illegible] मार्गं प्रविष्टं [illegible] भागे [illegible] बीजं [illegible]
[illegible] पूर्णं ॥४५॥ [illegible] इति [illegible] चतुरु [illegible] नि [illegible]
[illegible] मासीत [illegible] ॥४६॥ [illegible] नाय [illegible] कुंडली
[illegible] ॥४७॥ [illegible] निरेसार [illegible]
[illegible] ॥४८॥ [illegible] योगेसर।
[illegible] निर्वि कारेचं

३१

दायोदा॥ रग्ध्देदु कांतिधवला श्चंद्रमंरिस्फुरत्तेहूंरवस्या॥३॥यस्मिन्वा॥३॥युक्तप्राप्नोति संको चतां न्यत्पतिप्रतपक्षावसद्य निवराधा
याऽट्टकेत्तेऽसांमक्रशो॥ते गिरयं न्चनः श्रमयतेरुयेन्त्रद्रुमीराघ॥ बालेमवाचरसुधासेरपानकालेचतोमदीयमग्नि चांध्र
तिरोषमावंमआलिंगमेतावयित्वोचनपौत्रमावआरवंडजेयमारविल्ल॥गतिरीसणेष्णुम॥३॥यतिपथः पारिभाप॥रस्ति
दशाहारासदीयस्त्रतिकागेहाद्॥३॥गातिकृपिद्दोमेतत्रुणं॥विभातिजिरियुगं॥चित्रं॥गाणिकरसं स्वस्थिरस्चामातिध्यमविदुरुचान
पयोमुचाप्रासवरुचाचिमुचाचिंच्चहारतारमुचा॥पत्रस्य॥गगीनवमार्द्रनाविलसिरोमो आसितासाजनोरज्योस्नापूरि
तमांडरोबरधरारा॥त्रिय्यवाज्ञारद्रोविभाणा॥करवल्कयेनकबरीभारा॥यंद्ररूपतोभी ॥ गारसुधापयो॥धुसलिलादमुयोरे
चापरा॥धात्स्पतयोः॥रायनस्थयोः॥प्रणयतोऽर्ज्ञातेमहीयिंगद्ये मुरवेसमभूय देवमधावस्वं॥ दाणांयो॥दितो॥नोदूतीविरहो
बल्ली दद्रद तोरुध्यापरिस्पंद सेतनाछादनमेवमनुमयोः स्नेहंचवामगयताः॥ ॥उनरवामनुदुगाचितोजलम्भि॥प्राभत्य
नालेवनेयोमिमान्यतिद्रुगमाशितिमुतांमध्यनिमारो॥रतिवाचयातिविपुकुलेख॥नुलेः॥पातालमेकाकिनिरुतोसोमदनापि
रामवत्तंकमनयेमधंयोषितोमे॥पसहसंकुचितेयुपासामरानेसल्या कदायोषितां रूरादेवचिवजितासुरम्यास॥पपादम॥ कोपरागिणि
मुंचमयचनतोरक्षा॥प्रासक्षाधुनासहलानद्रूहतामवंतिदधिलेसर्पमभाचादिरा॥॥अंगमेलदिदमुनलिंहिमे ~~[illegible]~~ मोषि
श्रोणितविहारद्रुतो॥हरे॥३॥सहकंपपलवारुणांवल्लपविदलजातिकिमतंगजः॥ ॥नानासनकुमारकामपुतेरासंभूयमन्दिरेवध्येचासोर

द्वि

स्वयंवरार्थं कोपि चित्रहं नैतत्वा सादत्तोस्सरवता [illegible] मामिमनसा संचिंत्य स्तु [illegible] स्व धन्यं मंदुराव [illegible] कुमरस्य सोक्षिपाक रोम्पालस्जो [illegible] चिमि चं न [illegible]
ग्राम वृक्षाभिरामं प्रतितमत्सुमाचा भेजा स्वामिन सर्वमिदं वयैवं तं यस्य [illegible] मे तेषु नाम्बिन्ता [illegible] रामवचनमपुनर्दत्तं कथं [illegible] :
ड्यते [illegible] तीश्द कन्नम [illegible] वयो [illegible] सुकार्यांस्तुतायां नरपतिरवदत् [illegible] त्रिकारण्य बुध्यापि त्रासंपन्नाया तस्य कन्नमप्पुदं
गसाकृतमप्रपुरत [illegible] स्वर्णातत्वा कुपुर्दु [illegible] रस्वर नरहृदयाभो प्रद्रस्यामिप [illegible] सज्जो धारम पालकतनचवराये त्रिमाज्ञि [illegible] बिम [illegible]
देवसंगुणचिंतितनरसनाधार्व [illegible] स्वरूपेनान्या सन्तदूरावतितानितिरामेवं प्रदीपो [illegible] नयेवसौ [illegible] चेतनाविरकृता कार्यमदीयो
द्दितंसुसा [illegible] पुरोमतो नरपतिर्वे [illegible] तस्स [illegible] सासनमूपतिरेसुनाचसन्तूरपाल प्रतिगम्य बिल्हणं बध्वा शूरि: छेदय
तीधायमेनंत्वं गच्छ गाढ़ेस्वर्वदत्रिवार [illegible] कोपेनस्स्मितोशूरा: [illegible] प्रसादेनबिल्हणं गसएवराजालोकस्य [illegible] दोपीतकल्मष: [illegible] साधुदे
वलया प्रीति तत्स्य स्वस्वकरे [illegible] स्वामिभि: कार्याकार्यविचारण [illegible] तेन नृपालो [illegible] ग्राह प्राग्गोदय: बद्ध्वा तं बिल्हणं
रीधायच्छेदयेति शूरि: पुन: [illegible] विनिशूरा राजद्वारे समुन्नत [illegible] कुवलयदलस्निग्धे सुग्धे [illegible] चलितो [illegible] अमरतरुणीलीलावल्गुनि [illegible]
चनवारुराबलयपंक्तितोन [illegible] तिपरेयासेति बिल्हणा: [illegible] भूपालस्यराज्ञी चोदितस्वरयान्वित: बध्वा [illegible] नंगत्वा नृबिल्हणं [illegible] दसो

सात्तो

त्ताराश्मशाननिलयं वरबिल्हणारव्यो भूपविरु [illegible] सकलाद्दिद्दूरा [illegible] वपयमंदरस्मितेन सहितवचनं बभा [illegible] संच्छेदय [illegible] मम सा चक्षुद्यता
सेनस्वाधिकारं [illegible] स्कविराजदरस्मितस्या [illegible] तिनं [illegible] भूभृति [illegible] कथं [illegible] नृपधर्मविलक्षदुनारविंदे देवीम दीयहृदयो विल्हसत्यजस्वं

[illegible]

[OrderDescription]
,CREATED=19.10.20 17:09
,TRANSFERRED=2020/10/19 at 17:12:11
,PAGES=10
,TYPE=STD
,NAME=S0004198
,Book Name=M-1767-BILHNCHARITAM
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,